

Opinnäytetyö (AMK)

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Viestinnän koulutusohjelma

2012

Veera Pohjavirta

MYRSKYN SILMÄSSÄ

– Fortumiin liittyvä uutisointi vuodenvaihteen
2011–2012 myrskyjen aikana



TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Journalismin koulutusohjelma

2012 | 45 sivua

Ohjaaja: Juha Sopanen

Veera Pohjavirta

MYRSKYN SILMÄSSÄ

Opinnäytetyön aiheena on energiayhtiö Fortumiin liittyvä uutisointi vuodenvaihteen 2011–2012 myrskyjen aikana. Joulukuussa 2011 puhjenneiden myrskyjen takia pahimmillaan 200 000 Fortumin asiakasta oli ilman sähköjä. Yhtiössä koettiin, että media oli kriittinen juuri Fortumia kohtaan, vaikka muidenkin sähköyhtiöiden asiakkaat kärsivät katkoista.

Tässä tutkimuksessa pyrin selvittämään, millaisia toistuvia asenteita myrskyuutisoinnista löytyi. Analysoin kolmen sanomalehden, Helsingin Sanomien, Turun Sanomien ja Salon Seudun Sanomien uutisointia kahden viikon ajalta 28.12.2011–10.1.2012. Tutkin otsikkoja ja ingressejä yhdessä sekä leipätekstejä erikseen. Aineistooni sisältyy yhteensä 75 artikkelia.

Käyttämäni tutkimusmetodi on kehysanalyysi. Kvantitatiivista tutkimusmenetelmää on käytetty aineiston määrällisessä luokittelussa, ja kehysanalyysi edustaa kvalitatiivista tutkimusmetodia. Selvitän, millaisiin kehyksiin aineistoni uutisointi jakautuu, ja löytyykö lehtien välillä selkeitä eroja.

Aineiston analyysissa toistuvia kehyksiä olivat seurauksia tarkasteleva kehys, syitä tai syyllistä hakeva kehys sekä ratkaisua etsivä kehys. Tutkimuksessa selvisi, että Helsingin Sanomien uutisointi sijoittui useimmin syitä tai syyllistä hakevaan kehykseen sekä otsikoinnissa ja ingresseissä että leipäteksteissä.

Syitä tai syyllisiä hakevaan kehykseen valikoitui eniten uutisia, joissa puhujina oli tavallisia kansalaisia. Vaikka Salon Seudun Sanomat haastatteli tavallisia kansalaisia määrällisesti eniten, sen uutisoinnissa ei kuitenkaan korostunut syitä tai syyllistä hakeva kehys.

Turun Sanomien uutisointi oli yleisesti neutraalia. Lehti haastatteli suhteessa vähiten tavallisia kansalaisia, mikä voidaan nähdä syitä tai syyllistä hakevaan kehykseen sijoittuneiden uutisten vähäisen määrän yhtenä tekijänä.

ASIASANAT:

Fortum, myrsky, sähköyhtiö, energiayhtiö, sähköverkko, kehysanalyysi

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme of Journalism

2012 | 45 pages

Instructor: Juha Sopanen

Veera Pohjavirta

IN THE EYE OF THE STORM

The topic of this thesis is the news related to the energy company Fortum during the winter storms in the turn of the year 2011–2012. Because of the storm in December 2011 there were 200 000 Fortum's customers without electricity. The opinion inside the company's communication team was, that the media was critical mostly towards Fortum, even though several other electricity companies struggled with lack of electricity too. The goal of this thesis was to analyze whether this opinion was true or not.

I got my material of the news pieces from Fortum's team of external communications. The analysis consisted of news of three newspapers, Helsingin Sanomat, Turun Sanomat and Salon Seudun Sanomat. The analysis discussed the news between 28.12.2011–10.1.2012. The analysis focused on headlines and captions together and body texts separately. The research method I have used is the frame analysis. Quantitative research has been used to categorize the material and with frame analysis I analyzed whether there can be found large differences between the newspapers.

The analysis showed that there were three frequent frames: a frame examining the consequences, a frame looking for reasons or perpetrators, and a frame searching for a solution. The news of Helsingin Sanomat was most often categorized in the frame, which was looking for reasons or perpetrators in all headlines, captions and body texts.

Most of the news that was selected in the frame looking for reasons or perpetrators had ordinary citizens as speakers. Still even though Salon Seudun Sanomat interviewed ordinary citizens most often, the frame was not emphasized. The news of Turun Sanomat was generally rather neutral. It interviewed ordinary citizens the least, which can be seen as one of the reasons for not having so many news in the frame looking for reasons or perpetrators.

KEYWORDS:

Fortum, storm, electricity company, energy company, grid, frame analysis

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA	8
3 TUTKIMUSAINIESTON ESITTELY	11
3.1 Sanomalehdet	12
3.1.1 Helsingin Sanomat	12
3.1.2 Turun Sanomat	13
3.1.3 Salon Seudun Sanomat	13
3.2 Aiemmat tutkimukset	14
3.3 Fortum Oyj	15
3.4 Fortumin kriisiviestintästrategia ja sen onnistuminen	15
4 TUTKIMUSMENETELMÄT	18
4.1 Kehysanalyysi	18
4.2 Tutkimusaineiston luokittelu kehysanalyysin avulla	19
4.3 Kehysten painotusarvot	21
5 AINEISTON ANALYSOINTIA	23
5.1 Uutisten määrät ja tyylit	23
5.2 Puhujat	25
5.3 Puhujien asema	26
5.4 Löytyneet kehukset	29
5.4.1 Otsikot ja ingressit	30
5.4.2 Leipätekstit	33
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	38
6.1 Helsingin Sanomat kehysanalyysissa	39
6.2 Salon Seudun Sanomat kehysanalyysissa	39
6.3 Turun Sanomat kehysanalyysissa	41
7 LOPUKSI	43

LÄHTEET

45

TAULUKOT

Taulukko 1. Uutisten määrät ja tyylit	24
Taulukko 2. Otsikot ja ingressit	30
Taulukko 3. Leipätekstit	34

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on empiirinen tutkimus energiayhtiö Fortum Oyj:hin liittyvästä uutisoinnista vuodenvaihteessa 2011–2012 riehuneiden myrskyjen aikana. Tutkimukseni keskittyy tarkastelemaan myrskyä ja sen aiheuttamia sähkökatkoja ilmiönä, jonka uutisoinnin ympärille kolme eri mediaa on rakentanut erilaisia käsityksiä, eli tulkintakehyksiä. Lisäksi tarkastelen uutisissa haastateltuja henkilöitä sekä heidän kommenttejaan. Fortum edustaa tutkimuksessa organisaatiota, jonka asiantuntijoiden puhuntoja esiintyi eniten aineistoon valituissa uutisissa.

Toimin vuonna 2012 huhtikuun alusta elokuun loppuun viiden kuukauden ajan harjoittelijana Fortumin viestintäyksikössä ulkoisen viestinnän tiimissä. Harjoitteluni alkamisen aikaan pahin myrskyihin liittyvä viestinnällinen kriisi oli ohi, mutta uutisoinnin seuraukset olivat vielä hyvin näkyvissä yksikön arjessa. Monista tiimissäni työskennelleistä oli myrskyjen aikaan tuntunut, että media oli tarkoituksella jopa hyökännyt juuri heidän yrityksensä kimppuun ja ottanut jo etukäteen syyllistävän asenteen uutisointiinsa. Kuullessani useita samantyyllisiä ajatuksia aloin pohtia, mihin nämä mielipiteet perustuivat.

Harjoitteluni aluksi sain tehtäväkseni lajitella kaiken Fortumiin liittyneen sanomalehti-uutisoinnin aikajärjestyksessä. Pidin mielessäni ajatuksen artikkelien laajemmasta analyysistä muutaman kuukauden ajan. Harjoitteluni lopuksi päätin käyttää valmiiksi kokoamani aineiston hyväksi ja tehdä opinnäytetyöni Fortumiin liittyvästä uutisoinnista vuodenvaihteen 2011-2012 puhjenneiden myrskyjen aikaan.

Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: Millaisia toistuvia asenteita ja kirjoitustyyliä (kehyksiä) Fortumiin liittyvä myrskyuutisointi sisältää? Miten tutkimukseeni valitut sanomalehdet käsittelevät kriisiä, joka johtuu luonnonilmiöstä?

Opinnäytetyö koostuu yhteensä 75 uutisesta, jotka on julkaistu kolmessa eri sanomalehdessä: Helsingin Sanomissa, Turun Sanomissa sekä Salon Seudun Sanomissa. Tutkimuksessani yhdistyy määrällinen ja laadullinen tutkimusmene-

telmä. Tutkin ainoastaan uutisia ja jätän mielipidekirjoitukset, kolumnit ja pääkirjoitukset pois, sillä toimittajien henkilökohtaiset mielipiteet eivät sovellu analysoitavaksi, kun tutkin sitä, miten sanomalehti ja sen toimittajat kokonaisuutena suhtautuvat tutkittavaan ilmiöön.

Luokittelen uutiset aluksi määrällisesti ja tarkastelen eri lehdissä julkaistujen uutisten, haastateltujen puhujien ja heidän puhuntojensa määrää. Määrällisen luokittelun jälkeen analysoin luokittelun tuloksia ja niiden merkityksiä. Opinnäytetyössäni on käytetty kehysanalyysimenetelmää, jonka avulla tulkitseen toimittajien uutisiin luomia kehyksiä ja niiden merkityksiä.

Kehysanalyysin avulla voidaan havainnollistaa toimittajien ja niiden edustamien sanomalehtien tapaa jäsentää ja arvioida tiettyä aihetta. Kehys on metafora ajatusmaailmalle, jota tässä tapauksessa valitsemani sanomalehtien toimittajat edustavat. Yleensä kuvilla on kehykset rajaamassa niiden sisältöä. Kun kehykset laitetaan tekstille, ne rajaavat lukijan nähtäväksi vain sen kuvan yhteiskunnasta, jota toimittajan ajatusmaailma kantaa. Lukijalta jää usein huomioimatta arvoista ja asenteista rakentuva kehys, joka sisältöä määrittelee. (Deacon, Pickering, Goldeing & Murdock 2007, 160.) Opinnäytetyöni tapauksessa jäsennettävää ilmiötä edustaa sähkökatkoista johtuva kriisi, joka taas johtuu luonnonvoimista.

Aloitan tutkimuksen esittelemällä sen taustaa ja siinä käytettyä aineistoa. Tämän jälkeen kerron käyttämästäni tutkimusmenetelmistä ja niiden soveltuvuudesta opinnäytetyöni aiheeseen. Tutkimus etenee aineiston analyysillä ja saaduista tuloksista tehtyjä tulkintoja verrataan lähtöasetelmaan.

2 TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Tapaninpäivänä 2011 Suomessa alkoi riehua myrsky, joka katkoi sähköt sadoilta tuhansilta kotitalouksilta. Juuri kun sähköjä oli saatu vuodenvaihteen jälkeen palautettua, puhkesi toinen myrsky, joka aiheutti jälleen huomattavan määrän sähkökatkoja. Pahimmillaan Fortum Oyj:n sähkönsiirtoasiakkaista lähes kolmasosa eli noin 200 000 kotitaloutta oli sähköttä. (Kestävän kehityksen raportti 2011, 75–76.)

Työskennellessäni viisi kuukautta harjoittelijana Fortumin ulkoisessa viestinnässä lajittelin myrskyihin liittyvää uutisointia. Idea opinnäytetyöhön lähti, kun huomasin millä tavalla ja kuinka paljon myrskystä ja sen aiheuttamista sähkökatkoista kirjoitettiin. Lisäksi minua kiinnosti, olivatko Fortumin viestintäyksikön käsitykset median negatiivisesta suhtautumisesta yritystä kohtaan realistisia. Opinnäytetyöni aineiston saamista helpotti Fortumin viestintäyksikön tilaama mediaseuranta. Mediaseuranta sisälsi kymmenien medioiden kaiken Fortumiin liittyvän uutisoinnin. Työhöni kuului ajoittain lajitella ja järjestää juuri myrskyytisoointia ja sain vapaasti käyttää näitä uutisia myös tutkimuksessani.

Vuodenvaihteen 2011–2012 myrskyt riepottelivat myös muita sähköyhtiöitä, mutta valitsin ainoastaan Fortumia koskevat uutiset. Koska olin toiminut yrityksessä työharjoittelijana, minulla oli paljon tietoa juuri tästä yrityksestä. Lisäksi minulla oli mahdollisuus saada yritykseltä käyttööni Fortumia koskeva mediaseuranta. Toisten sähköyhtiöiden mukaan ottaminen olisi myös tehnyt aineistosta hyvin laajan, jolloin en olisi pystynyt ottamaan mukaan kolmea sanomalehteä tai yhtä pitkää ajanjaksoa. Tutkittavaa ilmiötä koskeva aktiivinen uutisointi kesti noin kaksi viikkoa, joten oli olennaista analysoida kaikki tänä jaksona julkaistut uutiset. Monta eri sähköyhtiötä koskeva uutisointi olisi laajentanut aineistoa niin paljon, ettei yhtä pitkän ajanjakson mukaan ottaminen olisi ollut mahdollista. Halusin lähteä tutkimaan uutisointia journalismin kannalta, jolloin päätin pitää Fortumin roolin tutkimuksessa vain yhtenä puhujana. Tutkimuksen ei ollut tarkoitus olla Fortumin lähtökohdista, vaan nimenomaan median puolelta.

Valitsin analysoitaviksi sanomalehdiksi Helsingin Sanomat, Turun Sanomat sekä Salon Seudun Sanomat. Vuodenvaihteen 2011 myrskyt osuivat pahiten Etelä-Suomeen ja juuri Saloon, ja valitsemani kolme lehteä edustivat alueen printtimediaa valtakunnallisesti, maakunnallisesti sekä paikallisesti. Fortumille tilatun mediaseurannan mukaan muun muassa nämä kolme lehteä myös kirjoittivat eniten Fortumiin liittyviä myrskyaiheisia printt uutisia. Valitsin tutkittavaksi ajanjaksoksi kaksi viikkoa (28.12.2011–10.1.2012), sillä tänä aikana myrskytuusointi oli vilkkainta. Ajanjakson valinta auttoi myös rajaamaan tutkimusta, jottei siitä tulisi liian laaja opinnäytetyön aikatauluun nähden.

Tutkimusta hahmotellessani minun piti päättää millaisia tutkimus- ja analyysimetoodeja käytän sekä tutkisinko kaikkea myrskyyihin liittyvää kirjoittelua vai ainoastaan uutisia. Päädyin valitsemaan vain uutiset ja jättämään pois mielipidekirjoittelun, kolumnit ja pääkirjoitukset. En pitänyt tutkimuksen kannalta mielekkäänä valita mielipidekirjoituksia mukaan, sillä yksityisten ihmisten kirjoittelu ei edusta julkaisevan sanomalehden kantaa, toisin kuin uutisartikkelit. Näin ollen mielipidekirjoitteluun ei olisi mielestäni pystynyt hyödyntämään samoja tutkimus- ja analyysimetoodeja kuin muihin artikkeleihin. Jätin aineistosta pois myös kolumnit, sillä ne edustavat liikaa toimittajan omia näkemyksiä asiasta. Vaikka journalistinen arvo saatetaan kokea hieman suurempana kuin mielipidekirjoituksilla, kolumnit sisältävät kuitenkin liikaa vain yhden ihmisen mielipiteitä. Myös pääkirjoitukset jätin pois aineistosta, sillä halusin tarkastella tekstejä, joiden tyylit olisivat melko samanlaisia. Pääkirjoitukset edustavat yleensä sanomalehden kantaa. Jätin myös ne pois, sillä halusin pitää toimittajien julkiset mielipiteet taka-alalla ja tarkastella, millaisia tiedostettavia ja tiedostamattomia merkityksiä he tuovat esille uutistekstiensä kautta. Aineiston ulkopuolelle on jätetty myös sanomalehtien mukana ilmestyvissä liitteissä (esim. Helsingin Sanomien Kuukausiliite) julkaistut jutut.

Tutkimukseni tavoitteena on jakaa Fortumiin liittyvä myrskyaiheinen uutisointi erilaisiin kehyksiin, joita kolme valitsemani lehteä käyttävät uutisoinnissaan. Sen sijaan että yrittäisin saada analyysistani yleistettäviä tutkimustuloksia, pyrin tulkitsemaan millaisia asenteita sanomalehti uutisoinnissa näkyy ja kenen sekä

millaisia puhuntoja uutisiin on valittu juuri tätä ilmiötä ajatellen. Tulkintojen avulla on toki mahdollista myös löytää nykypäivän journalismissa näkyviä yleisiä luokitteluja kehysanalyysin avulla niin valtakunnallisella kuin paikallisellakin tasolla. Kriisitilanne on kriisin syystä riippumatta aina haastava medialle, ja tutkimuksen tuloksilla haluan tuoda esille, miten valitsemani mediat valitsevat uutistensa puhujat ja näkökulmat luonnonilmiöstä seuranneen kriisin aikana. Tutkin Helsingin Sanomien, Turun Sanomien ja Salon Seudun Sanomien Fortumiin liittyvien myrskyuutisten otsikoita, ingressejä, puhujien valintoja ja leipätekstejä. Kiinnitän huomiota siihen, ketkä uutisissa ovat päässeet ääneen ja millaisia kommentteja haastateltavilta on uutisiin valikoitunut.

Tapaninpäivänä 2011 alkanut myrsky on historiallinen Fortumin sähkönsiirrossa. Luonnonvoimien edessä voimattomana olevan yrityksen piti yhtä aikaa sekä pahoitella säätilan aiheuttamaa voimattomuutta että vakuutella tilanteen olevan hallinnassa. (Halttunen, Paakkinen & Suokas 2012.) Tutkimuksessani pyrin luomaan viitekehyksen Tapaniksi ja Hannuksi nimettyjen myrskyjen Fortumiin liittyvälle uutisoinnille ja osoittamaan, millaisia valintoja tutkimukseeni valitsemani mediat ovat tehneet kriisitilanteesta uutisoidessaan.

3 TUTKIMUSAINEISTON ESITTELY

Opinnäytetyöni tutkimusaineisto koostuu kolmessa printtilehdessä julkaistuista lehtiartikkeleista sekä Fortumin myrskyjen aikaisen viestintästrategian onnistumisesta tehdystä tutkimuksesta.

Valitsin opinnäytetyöni aineistoksi kolme sanomalehteä, jotka edustavat hyvin vuodenvaihteen myrskyistä aktiivisesti uutisoineita lehtiä. Kolme sanomalehteä oli mielestäni sopiva määrä, jolloin pystyin rajaamaan opinnäytetyöni ja tekemään laadukkaan analyysin uutisoinnista. Tutkittavaksi ajankohdaksi valitsin kahden viikon jakson, jolloin Fortumiin kohdistunut myrskyuutisointi oli selkeästi vilkkainta. Tämän jälkeen uutiset alkoivat harventua ja ne olivat lähinnä lyhyitä, informatiivisia juttuja esimerkiksi sähkökatkojen korjausaikatauluista.

Aineiston uutisia kertyi 75 kappaletta, joka oli mielestäni kohtuullinen määrä analysoitavaksi ja silti tarpeeksi kattava laadukkaiden analyysitulosten saamiseksi. Helsingin Sanomat julkaisi valitsemallani ajanjaksolla 21 uutista, Turun Sanomat 19 ja Salon Seudun Sanomat 35. Sain koko aineiston Fortumin mediaseurantakansioista, joihin olin työharjoitteluni aikana lajitellut kaiken Fortumiin liittyvän myrskyuutisoinnin vuodenvaihteesta huhtikuuhun 2012 asti.

Halusin tarkastella nimenomaan ajanjaksoa myrskyjen aikaan ja heti niiden jälkeen, jolloin median huomio oli suurinta. Myrsky ilmiönä oli kiinnostava ja myrskytuhojen laajuus oli odottamattoman suuri, joten pelkästään Fortumia koskevaa uutisia julkaistiin päivittäin. Nopea uutisoinnin tahti lyhentää toimittajien harjonta-aikaa ja vaikeuttaa objektiivisuutta. Tämä saattaa tuoda näkyvämmiin esille yhteiskunnalliset kehykset, joiden sisään toimittaja juttunsa rakentaa. Halusin tutkimuksessani saada selville, mitä sanomalehdet ja niiden toimittajat haluavat sanoa, kun he kirjoittavat yllättäen tulleesta kriisistä, joka johtuu luonnonilmiöstä.

3.1 Sanomalehdet

Sanomalehden roolia joukkoviestimenä määritellään seuraavanlaisesti Heikki Kuutin teoksessa ”Uusi mediasanasto”:

Joukkoviestimistä nimenomaan sanomalehdille on tyypillistä osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä viranomaisten ja päättäjien valvonta ja painostaminen (Kuutti 2006, 193).

Kuten edellä olevassa lainauksessa todetaan, sanomalehti koetaan usein juuri siksi mediaksi, jonka yhteiskunnallisena tehtävänä on vahtia ja tuoda esille epäkohtia. Joukkoviestimenä sanomalehden saatetaan myös kokea ylläpitävän erilaisia arvoja ja normeja, joita pidetään yleisesti hyväksyttävänä ja tuo niitä esille tiedostamattomasti ja ehkä tietoisestikin julkaisemissaan artikkeleissa.

Valitsin tutkimukseen mukaan vain printtiuutisoinnin, sillä ainoastaan siitä minulla oli mahdollisuus saada täydellinen jokaisen jutun sisältävä aineisto. Verkkournalismia voidaan pitää tyyliltään erilaisena ja jutut saattavat olla tiivistettyjä, jolloin ne eivät välttämättä olisi vertailukelpoisia laajempien printtijuttujen kanssa.

Jos lehden ensimmäisellä sivulla oli julkaistu lyhyt myrskyaiheinen uutinen, joka jatkui laajempina sisäsivuilla, laskin nämä kahdeksi eri uutiseksi. Syynä tähän oli, että etusivun lyhyt uutinen saattoi olla hyvinkin eri tyylinen otsikoinniltaan ja ingressiltään kuin sisäsivun teksti. Näiden yhdistäminen olisi voinut vääristää tutkimustuloksia, sillä lukijat saattavat lukea vain toisen näistä teksteistä.

3.1.1 Helsingin Sanomat

Helsingin Sanomat on vuonna 1889 perustettu valtakunnallinen, seitsemän päivää viikossa ilmestyvä sanomalehti (Suomen lehdistön historia 5 1988, 130). Nykyään lehti on levikiltään Suomen suurin sanomalehti (Sanomalehtien Liitto

2011). Lehden levikki oli vuonna 2010 383 361 (Levikintarkastus Oy 2011). Valitsin Helsingin Sanomat edustamaan valtakunnallista sanomalehteä. Suomen suurimpana sanomalehtenä Helsingin Sanomilla on merkittävää sananvaltaa ja mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin mediassa. Helsingin Sanomat oli myös yksi koko käyttämäni mediaseurannan aktiivisimmin Fortumiin liittyviä myrskytuutisia tutkimukseen valitsemallani ajanjaksolla julkaissut printtimedia. Suomen suurimpana sanomalehtenä Helsingin Sanomilta voidaan odottaa nopeaa tarttumista yhteiskunnallisiin epäkohtiin ja laajaa ymmärrystä ja uutisointia esimerkiksi taloudesta ja politiikasta. Tutkimuksessani näiden odotuksien täyttymistä tutkitaan muun muassa analysoimalla uutisiin valittujen puhujien rooleja.

3.1.2 Turun Sanomat

Turun Sanomat on vuonna 1904 perustettu Varsinais-Suomessa ilmestyvä sanomalehti, joka ilmestyy seitsemän kertaa viikossa (Suomen lehdistön historia 7 1988, 141). Nykyään Turun Sanomat on levikiltään Suomen neljänneksi suurin sanomalehti (Sanomalehtien Liitto 2011). Lehden levikki oli vuonna 2010 107199 (Levikintarkastus Oy 2010). Turun Sanomat edustaa aineistossa melko suurta paikallista sanomalehteä. Levikiltään Suomen neljänneksi suurimpana sanomalehtenä Turun Sanomat on merkittävä printtimedia, joka kuitenkin keskittyy paljon Varsinais-Suomen paikallisiin uutisiin. Myös Turun Sanomat oli yksi mediaseurannan aktiivisimmin Fortumiin liittyviä myrskytuutisia tutkimukseen valitsemallani ajanjaksolla julkaisseista printtimediaoista. Maakunnallisena lehtenä Turun Sanomilta voidaan odottaa sekä aktiivista osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun että paikallisten asioiden asettamista tärkeään rooliin. Tutkimuksessani tarkastelen, miten nämä roolit näkyvät esimerkiksi siinä, miten paikalliset ihmiset näkyvät uutisoinnissa ja ketä on valittu puhujiksi.

3.1.3 Salon Seudun Sanomat

Salon Seudun Sanomat on vuonna 1919 perustettu Salon seudulla seitsemän kertaa viikossa ilmestyvä sanomalehti (Suomen lehdistön historia 6 1988, 336).

Lehden levikki oli vuonna 2010 21 828 (Levikintarkastus Oy 2010). Opinnäytetyössäni Salon Seudun Sanomat edustaa pienemmän alueen mediaa, tässä tapauksessa Salon paikallislehteä. Paikallisuutisoinnissa kerrotaan usein paikallisista ihmisistä, ja he pääsevät myös useasti uutisten puhujiksi asemastaan riippumatta. Salon Seudun Sanomat oli myös koko Fortumin mediaseurannan aktiivisimmin yhtiöön liittyviä myrskyuutisia tutkimukseen valitsemallani ajanjaksolla julkaissut printtimedia. Paikallislehdeltä voidaan odottaa suurimmaksi osaksi uutisointia oman ilmestymisalueensa asioista.

Valitsemani kolme sanomalehteä siis edustavat levikiltään eri kokoisia printtimedioita. Tämän lisäksi kaikki kolme sanomalehteä sijaitsevat alueella, jonne vuodenvaihteen myrskyt iskivät pahiten. Salon seudulla kärsittiin laajimmista ja pitkäkestoisimmista sähkökatkoista, jolloin paikallislehdistä juuri Salon Seudun Sanomien Fortumia koskevan myrskyuutisoinnin saaminen mukaan aineistoon oli analyysin kannalta merkittävää.

3.2 Aiemmat tutkimukset

Käytän tutkimuksessani aineistolähteenä Aalto-yliopistossa helmikuussa 2012 valmistunutta tutkimusta Fortum and Storm Damages in December 2011 – Analysis of a crisis communication situation, jotta saan käsityksen Fortumin kriisiviestinnän onnistumisesta sekä yrityksen että ulkopuolisen tarkastelijan näkökulmasta. Tutkimus käsittelee Fortumin kriisiviestintästrategiaa, sen toteutusta ulkoisesti ja sisäisesti. Se sisältää myös Fortumin työntekijöiden, median ja asiakkaiden puheenvuoron koko myrskytilanteesta Fortumin viestintää koskien. Tutkimuksessa annetaan myös kehitysideoita sekä tulosten että tutkimuskirjallisuuden kriisiviestintästrategioiden perusteella. Tutkimukseen on haastateltu median edustajia, asiakkaita sekä Fortumin työntekijöitä.

Valitsin tutkimuksen mukaan opinnäytetyöhöni, sillä se antaa tiivistetyn käsityksen siitä, mitä yrityksessä tapahtui kriisin aikana. Viestintää kritisoitiin yritykseen liittyvässä uutisoinnissa melko paljon ja halusin tuoda lyhyesti esille myös For-

tumin näkökulman tilanteeseen. Viitataan tutkimukseen tarkemmin kappaleessa 3.4 Fortumin kriisiviestintästrategia ja sen onnistuminen.

3.3 Fortum Oyj

Fortum Oyj on pörssissä noteerattu energiayhtiö, jonka liiketoimintaan kuuluvat sähkön ja lämmön tuotanto, myynti ja jakelu sekä energia-alan asiantuntijapalvelut. Fortumin vuonna 2012 julkaistun vuosikertomuksen mukaan Fortumin tavoitteena on tuottaa energiaa, joka edesauttaa nykyisten ja tulevien sukupolvien elämää. Yritys tarjoaa kestäviä ratkaisuja, jotka auttavat vähentämään päästöjä, tehostamaan resurssien käyttöä ja varmistamaan energian saatavuuden tuottaen samalla merkittävää lisäarvoa osakkeenomistajille. (Kestävän kehityksen raportti 2011, 1.) Fortumin toiminta on keskittynyt Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Konsernissa työskentelee noin 10 800 henkilöä. Fortum Sähkönsiirto Oy siirtää sähköä yhteensä 1,6 miljoonalle asiakkaalle Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Suomessa asiakkaita on noin 600 000. Fortumilla on sähköverkkoa yhteensä noin 156 000 kilometriä. (Kestävän kehityksen raportti 2011, 75.)

Tapaninpäivänä 2011 ja sitä seuraavana päivänä riehuneet myrskyt aiheuttivat mittavaa vahinkoa Fortumin sähköjakeluverkossa. Tapaninpäivän myrsky oli yksi voimakkaimmista 30 vuoteen Suomessa. Yritys oli valmistautunut myrskyyn nelinkertaistamalla varalla olevien sähköasentajien määrän. Myrskyolosuhteet osoittautuivat kuitenkin sääennustetta pahemmiksi. Pahimmillaan noin 200 000 Fortumin asiakasta oli Suomessa samanaikaisesti ilman sähköä. (Kestävän kehityksen raportti 2011, 75–76.)

3.4 Fortumin kriisiviestintästrategia ja sen onnistuminen

Fortumin kriisiviestintästrategia sisältää ohjesääntöjä sekä työkaluja, kuten esimerkkejä erilaisista julkaisualustoista ja tiedotteiden muodoista. Strategiassa on myös jaettu viestintäyksikkö erilaisiin rooleihin ja vastuisiin kriisitilanteen varalta.

Tämä käy ilmi Heidi Halttusen, Maija Paakkisen ja Elena Suokkaan Fortumin myrskytiedotuksen onnistumisesta tehdyssä tutkimuksessa Fortum and Storm Damages in December 2011.

Mahdolliset kriisitilanteet on arvioitu ennalta ja luokiteltu niiden vakavuuden ja laajuuden mukaan ja tämän jälkeen eri liiketoimintayksiköitä varten on suunniteltu omat kriisiviestintästrategiat. Luokittelun mukaan määräytyy se, kuka ottaa päävastuun viestinnästä sekä muiden työntekijöiden roolit. (Halttunen, Paakkinen & Suokas 2012, 2.) Irene Kantorin teoksessa Median ja yrityksen vuoropuhelu todetaan, että tällaisen roolien tyypittelyn hyvänä puolena on että mahdollisen kriisitilanteen vastuuhenkilöt oppivat tunnistamaan kriisejä ja pysyvät valppaina. Toisaalta tyypittelyn huono puoli on, että kriiseihin ei voi koskaan täysin valmistautua. Kuten Fortumin tapauksessa, yritystä voi kohdata niin laaja kriisi, ettei siihen ollut edes osattu varautua. Tällaisessa tilanteessa uusiin kriisiviestintärooleihin asetetaan myös ihmisiä, jotka eivät kuulu alkuperäiseen strategiaan. (Kantor 2007, 152.)

Strategiasta huolimatta Fortum ei ollut varautunut vuodenvaihteen 2011 kriisiin. Yrityksellä ei ollut joulunpyhien aikaan tarpeeksi työntekijöitä eikä valmistautumista pahimpaan mahdolliseen tilanteeseen. (Halttunen, Paakkinen & Suokas 2012, 3.) Kantorin mukaan kriisiviestinnän epäonnistumisen syynä on usein inhimillisyys, kun yllättävän tilanteen tullessa kriisiviestintästrategiaa ei muisteta tai ehditä noudattaa. Esimerkiksi yrityksen tapana voi olla aina tarkistaa toimittajien jutut ennen julkaisua, mutta kriisin aikana tähän ei välttämättä ole aikaa. Kriisitilanteessa yritys saa niin paljon näkyvyyttä, etteivät haastateltavat pysty millään lukemaan ja kommentoimaan kaikkia juttuja. Myös uutisoinnin nopean tahdin vuoksi juttujen tarkistaminen voi olla jopa mahdotonta. (Kantor 2007, 151.)

Tapaninpäivän myrskyn jälkeen Fortum julkaisi joka päivä keskimäärin 5–7 lehdistötiedotetta, jossa yritys kertoi senhetkisen tilanteen. Fortum käytti kriisitiedottamiseen lähinnä sähköisiä kanavia, kuten verkkosivua (www.fortum.fi) ja sosiaalisen median palveluita Facebookia ja Twitteria. Tämä osoittautui haasteeksi, sillä pitkistä sähkökatkoista kärsineet asiakkaat jäivät tiedotuspimettiin,

sillä heillä oli käytössään vain kännykät ja radiot. Tiedotus vaikeutui entisestään, kun yrityksen asiakaspalvelupuhelimet tukkeutuivat ja internetsivut kaatuivat asiakkaiden hakiessa niiltä yhtä aikaa tietoa. Sähköisistä kanavista Twitter oli tehokkain, sillä asiakkaat ja varsinkin sitä aktiivisemmin seurannut media saivat ajankohtaista, tiivistettyä ja usein päivittyvää tietoa suoraan ja kännyköihinsä, mikäli palvelu oli saatavilla puhelimeen. Kuitenkaan asiakkaille tai medialle ei tarjottu kovinkaan paljon tietoa sähkövikojen korjausaikatauluista, mikä aiheutti närkästystä ja käänsi myrskykeskustelua kriittisempään suuntaan. (Halttunen, Paakkinen & Suokas 2012, 6.)

Kriisit ovat haasteellisia myös medialle, jonka tehtävänä on samanaikaisesti tuoda esiin epäkohtia ja toimia objektiivisena tarkkailijana ja tiedon välittäjänä. Elisa Juholinin ja Heikki Kuutin teoksessa Mediapeli todetaan, että vaikka media pyrkii tekemään kriisiuutisesta sellaisen, että se parhaiten auttaa yleisöä ymmärtämään kriisin laajuuden ja merkityksen, se saattaa silti vaarantaa uutisointia koskevan yrityksen maineen. Yrityksen mahdollisuus menettää ote kriisistä on suuri myös median takia, sillä toimittajat eivät aina objektiivisuuteen pyrkimisestä huolimatta osaa suhteuttaa asioita oikein. (Juholin & Kuutti 2003, 73.)

Kriisistrategioiden onnistumiseen vaaditaan yleensä rehellisyyttä, nopeutta ja avoimuutta. Fortumin viestintästrategia pyrki tähän, mutta viestintäkanavien tukkeutuminen ja sähköttömyydestä johtuva informaation puute antoivat asiakkaille ja medialle kuvan yrityksestä, joka välttelee vastuutaan ja selittelee tapahtunutta suoran pahoittelun sijaan. (Halttunen, Paakkinen & Suokas 2012, 8.)

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Valitsin tutkimusmenetelmäksi kehysanalyysin, sillä sen avulla pystyn parhaiten tulkitsemaan tutkimusaineiston tekstisisällön merkityksiä kokonaisuutena. Jaan aineiston kolmeen kehysryhmään, jotka edustavat yleisesti teksteistä löytyneitä kehystyypppejä. Halusin pitää kehysten määrän pienenä, jotta voisin tulkita sekä otsikointia ja ingressejä, että puhunnat sisältäviä leipätekstejä erikseen. Tutkimukseni kehykset, joihin palaan alaluvussa 4.3. Kehysten painotusarvot ovat:

Syitä/syyllistä hakeva

Ratkaisua etsivä

Seurauksia tarkasteleva

4.1 Kehysanalyysi

Kehysanalyysi on syntynyt Pohjois-Amerikassa. Termin ”kehysanalyysi” kehitti taustaltaan Chicagon koulun sosiologiaan ja symboliseen interaktionismiin liittyvä Ernest Goffmann vuonna 1974 tutkimuksessaan *Frame Analysis: An Essay on the Organisation of Experience*. Goffmannin mukaan tekstiä tulkitessa on tärkeintä kysyä, mitä tekstissä sanotaan ja miten se sanotaan. Toisin sanoen otamme usein tekstiä lukiessa vastaan kirjoittajan näkemyksen todellisuudesta eli kehyksen, jonka sisään hän on asiansa asettanut, miettimättä millainen tämä kehys on. (Deacon, Pickering, Golding & Murdock 2007, 159–160.)

Viestinnän professori Erkki Karvosen Tiedotustutkimus 2/2000-lehdessä ilmestyneen artikkelin mukaan kehyksen käsite liittyy mediamaailmassa siihen, miten toimittajat organisoivat informaation tulvaa sovittamalla siihen nopeasti ja rutiniinomaisesti tiettyjä kehyksiä. Kehystäminen merkitsee myös, että yksittäinen asia, eli omassa opinnäytetyössäni myrsky ilmiönä, voidaan ympäröidä erilaisil-

la kehyksillä. Silloin sen luonne määrittyy sen mukaan millaisena kehyksen asettaja eli toimittaja asian näkee. (Karvonen 2000, 1–2.)

Karvosen mukaan englanninkielisen frame-käsitteen suomenkieliseksi versioksi sopisi suoraan suomennettua kehys-sanaa paremmin esimerkiksi ”kehikko”, ”runko” ja ”ranko”. Runko ja ranko ovat esimerkiksi talon rakennuksessa ja ihmisessä kantavia rakenteita, mutta ne eivät näy päällepäin vaan jäävät piiloon, kuten tekstin ympärille rakennetut kehyksetkin jäävät usein tiedostamattomiksi. (Karvonen 2000, 1–2.)

Kuten Karvosen artikkelissa todetaan, toimittajat ovat nopeasti muuttuvassa mediakentässä jatkuvasti ponnistelemassa selvittääkseen, mitä on meneillään ja antaakseen siitä selkeän kuvan yleisölle. Journalistit käyttävät useimmiten apuna asiantuntijoita, ja niinpä yhteiskunnassa vallitsee jatkuvasti kilpailu siitä, mikä intressiryhmä saa oman tulkintakehyksensä tilanteesta vallitsevaksi ajattelutavaksi. Näin toimittaja tulee asettaneeksi tekstinsä jälleen yhteen kehykseen, jonka avulla lukija osaa ajatella ”oikein”, eli niin kuin asiantuntijat ovat halunneet. (Karvonen 2000, 1–2.)

Kehys siis antaa lukijalle ennakkokäsityksen siitä, miten todellisuus on rakentunut ja mitkä asiat ovat merkittäviä. Yleensä toimittajat ja heidän kohderyhmänsä tuntevat tuttujen tulkintakehysten muodon, jolloin kehyksen asettajan, eli toimittajan, täytyy vain aktivoida haluttu tulkintakehys lukijoiden mielessä. Aktivointi onnistuu sijoittamalla tekstiin esimerkiksi avainsanoja, käsitteitä tai perusfraaseja. Hyvin asetellut kehykset tuovat välittömästi lukijoiden mieliin kaiken, mitä näiden tietyille kehykselle stereotyyppisten sanavalintojen alaisuuteen on talletettu (Karvonen 2000, 4–5).

4.2 Tutkimusaineiston luokittelu kehysanalyysin avulla

Kehysanalyysini perustuu aineistolähteisiin, joka tuo oman haasteensa tutkimukseen. On tärkeää rakentaa tulkinta aineiston ehdoilla, eikä vahvojen teoreettisten oletusten mukaan. Toisaalta kehysanalyysin teoriaa on tärkeää ottaa sopivassa määrin mukaan, jottei tutkimuksesta tule liian pintapuolista aineiston

kuvailua. On kuitenkin otettava huomioon, että tutkittavien tekstien kirjoittajilla, myös tutkijoilla, on tutkimusta tehdessään omia enemmän tai vähemmän tiedostettuja lähtökohtia. Sopivasti mediatutkimuksen teorioita käyttämällä on mahdollista analyysin ja tulosten saamisen jälkeen yhdistää ilmiö, eli tässä tapauksessa vuodenvaihteen myrsky muihin samantapaisiin kriiseihin ja niistä tehtyihin tutkimuksiin. (Väliverronen 2003, 33.)

Aloitin analyysin tarkastelemalla aineistoa määrällisesti. Laskin jokaisen lehden kohdalla monessako uutisessa oli käytetty puhujia ja tämän jälkeen jaoin uutiset neljään ryhmään: uutiset, joissa ei ole puhuntoja, uutiset, joissa puhujina on vain asiantuntijat, uutiset, joissa puhujina ovat vain tavalliset kansalaiset sekä uutiset, joissa puhujina on sekä asiantuntijoita että tavalliset kansalaisia. Tämän jälkeen laskin montako eri asiantuntijaryhmää (esim. ministerit, viestintäpäälliköt) kunkin lehden uutisissa oli haastateltu ja oliko samoja asiantuntijaryhmiä käytetty useampaan kertaan. Lisäksi erottelin Fortumia edustavat asiantuntijat erikseen, sillä halusin tarkastella, keitä eri lehdet olivat päättäneet haastatella uutisiin ja käytettiinkö samaa lähdettä useammassa uutisessa. Laskin myös monessako Fortumia koskevassa uutisessa, jossa oli haastateltu jotain asiantuntijaa, ei ollut haastateltu lainkaan Fortumin edustajaa. Tavallisten kansalaisten puhuntoja laskin sen mukaan, kuinka monta kertaa he pääsivät uutisissa ääneen eri lehdissä.

Laadullisessa analyysissä lähdin rakentamaan kehyksiä uutisten ympärille. Selvitin ensin kehysanalyysin ideaa käytännössä ja etsin lähdekirjallisuudesta erilaisia malleja kehyksille. Aiheesta julkaistujen teosten lisäksi ideoin omaan tutkimukseeni, aineistooni ja niihin liittyvään ilmiöön sopivia kehyksiä tarkastelemalla samantyyllisiä aiemmin julkaistuja opinnäytetöitä. Aiempien opinnäytetöiden esimerkkien avulla pystyin hahmottamaan millaisia erilaisia kehysmahdollisuuksia löytyy kokeiltavaksi. Tarkastelin tutkimusaineistoani otsikoiden ja ingressien, sekä erikseen leipätekstien perusteella etsien toistuvia asenteita ja näkökulmia. Havainnoin, näkyikö uutisissa valmiita asenteen valintoja, kuten ymmärtäväisyyttä tai syytöksiä. Tutkin myös haettiinko uutisoinnissa yleisimmien syytä, seurauksia vai ratkaisua ilmiölle, eli myrskylle ja sen aiheuttamille sähkö-

katkoille. Ratkaisulla tarkoitan ideoiden esittelyä siitä, miten ilmiöön ja sen seurauksiin olisi voinut varautua paremmin tai miten seuraukset voitaisiin ehkäistä tulevaisuudessa.

4.3 Kehysten painotusarvot

Kehysten painotusarvot ovat tärkeässä roolissa tässä tutkimuksessa. Lähtökoh- ta on, että kaikki uutiset ovat seurauksia tarkastelevia, eli neutraaleja. Jos uutisesta alkaa lisäksi löytyä vihjeitä kahdesta muusta kehyksestä, on arvioitava kumpi kehys, syitä tai syyllistä hakeva vai ratkaisua etsivä, on vahvemmin esillä uutisessa. Jokainen arvio on oma näkemykseni tietyn uutisen yleismielikuvasta, ja koska mielikuva on vain minun, oikeita tai vääriä tulkintoja on ei periaatteessa voi tehdä. Olen kuitenkin yrittänyt noudattaa tiettyjä kaavoja ja etsiä samoja piirteitä eri lehtien uutisista. Esimerkiksi syitä tai syyllistä hakevissa uutisissa etsin negatiivissävyyistä kuvailua. Verbeissä, kuten *kärsiä*, *sättiä*, *piinata tai jyristä* (puhetavan kuvailu) kehys on näkyvillä. Jos tällaiset ilmaukset ovat toistuvia tai uutisessa yksinkertaisesti sanotaan, että tapahtumat ovat jonkin tietyn tahon vika, uutinen kuulu syitä tai syyllistä hakevaan kehykseen. Tietysti joukosta löy- tyy uutisia, joissa ratkaisun etsimisen ja syyllisen hakemisen välillä joutuu tasa- painottelemaan ja päättämään, kumpi kehys on vahvempi. Nämä tulkinnat ovat omia päätöksiäni sen mukaan, kumpaa kehystä toimittaja painottaa uutisessa. Esimerkiksi jos alussa sanotaan lyhyesti, että sähkökatkot ovat sähköyhtiöiden vika, mutta loppu-uutinen pohditaan keinoja verkon nopeaan kunnostukseen, kehys siirtyy ratkaisua etsiväksi. Mielikuvaksi on tällöin jäänyt toimittajan valinta etsiä ratkaisua enemmän syyllistämisen sijaan. Uutiset, joissa ei tule esille kumpaakaan edellä mainituista kehyksistä, jäävät seurausta tarkastelemaan ke- hykseen.

Seurausta tarkasteleva kehys on siinä mielessä mielenkiintoinen, että neutraa- leiksi jäävissä uutisissa on vaikea havaita muita kehyksiä, joiden sisään toimit- taja on juttunsa joka tapauksessa rakentanut. Asennetta on vaikea huomata, kun suoria merkkejä ei ole, ja uutisen osapuolet esitetään tasapuolisesti. Ke-

hykset ovat kuitenkin aina mukana neutraaleiltakin vaikuttavissa teksteissä, mutta tässä tapauksessa niiden havaitseminen vaatisi laajempaa tutkimusta ja useampien kehysten määrittelyä. 75 artikkelin aineisto on liian laaja, jotta opin- näytetyön aikataulun puitteissa tekstejä olisi mahdollisuus tarkastella syvemmin. Jatkotutkimuksen aiheena tämä kuitenkin on houkutteleva.

Kokeilin erilaisia tulkintakehyksiä päästäkseni tutkimukselleni sopivimpaan ratkaisuun. Lopulta päädyin tarkastelemaan yleismielikuvaa, jonka uutinen herättää tutkittavasta ilmiöstä, eli myrskystä ja sen seurauksista. Halusin tarkastella kaikkien aineistoni sanomalehtien uutisointia kokonaisuutena, jolloin vältyin päällekkäisyydeltä tuloksia esitellessä. Jaoin aineistoni uutiset kolmeen kehykseen niiden otsikoinnin, ingressien, puhuntojen sekä muun leipätekstin perusteella saatujen havaintojen mukaan. Kehykset edustavat tavoitetta, joka uutisella on. Samalla ne tuovat esiin sitä, ovatko uutiset asenteeltaan ymmärtäviä, neutraaleja tai syyllistäviä.

5 AINEISTON ANALYSOINTIA

Aineistoni koostuu 75 artikkelista, joista 21 on Helsingin Sanomien, 19 Turun Sanomien ja 35 Salon seudun Sanomien. Seuraavassa kappaleessa avaan määrällisen tutkimuksen tuloksia ja jatkan niitä laadulliseen tutkimukseen analysoimalla lukuja ja syitä niiden taustalla.

5.1 Uutisten määrät ja tyylit

Esittelen seuraavassa taulukossa aineistoni sisältämien uutisten määrät ja tyylit. Uutisten tyyliä päätin määritellä sen mukaan, oliko toimittaja haastatellut asiantuntijoita, tavallisia kansalaisia vai molempia. Taulukossa verrataan saatua lukua kunkin lehden artikkelien kokonaismäärään. Prosenteiksi muutettuna tuloksia sekä lehtien eroja on helpompi havainnoida. Lisäksi avaan myöhemmin tekstissä, kuinka monta eri henkilöä on haastateltu yhteen uutiseen, kun puhutaan tavallisista kansalaista. Taulukossa olevat luvut ovat uutisia, joissa heidän kommenttejaan esiintyy, mutta haastateltujen kokonaislukumäärä kerrotaan kappaleessa 4.3 Puhujien asema.

Taulukko 1. Uutisten määrät ja tyylit

	Pelkät asiantuntijat	Pelkät tavalliset kansalaiset	Molemmat	Ei puhujia
Helsingin Sanomat	10/21= 47,6 %	1/21= 4,8 %	5/21= 23,8 %	5/21= 23,8 %
Turun Sanomat	12/19= 63 %	1/19= 5 %	2/19= 11 %	4/19= 21 %
Salon Seudun Sanomat	19/35= 54,3 %	4/35= 11,4 %	5/35= 14,3 %	7/35= 20 %

Helsingin Sanomien uutisissa oli puhujia yhteensä **16** uutisessa, eli **viisi** uutista oli lähinnä informatiivisia tilannekatsauksia. Turun Sanomilla taas puhujia oli **15** uutisessa ja ilman puhujia oli **4** uutista. Salon Seudun Sanomilla puhujia oli yhteensä **28** uutisessa, eli **7** uutiseen ei ollut haastateltu ketään. Määrittelen tutkimuksessani asiantuntijan henkilöksi, jolla on koulutuksensa tai ammatillisen taustansa puolesta osaamista antaa lisätietoa tai mielipide käsiteltävää ilmiötä koskevaan uutiseen. Jätän tutkimuksessani asiantuntijat nimettömiksi, koska tulkinnan kannalta merkittävää on se, millaisia ammattikuntia asiantuntijoiksi on valittu. Tavallisen kansalaisen taas määrittelen henkilöksi, jolla ei ole aiheeseen, eli myrskyyn ja sen seurauksiin, liittyvää asiantuntemusta ammattinsa puolesta. Tavalliset kansalaiset antavat haastatteluja omana itsenään, kun taas asiantuntijat edustavat esimerkiksi ammattikuntaa tai tutkimusalaa. Esimerkiksi sairaanhoitajaksi esitelty henkilö, joka kertoo sähköttömyyden tuomista vaike-

uksista, on tutkimuksessani tavallinen kansalainen, vaikka häntä olisi haastateltu palvelutalon edustajana.

5.2 Puhujat

Helsingin Sanomat käytti **16** haastattelua sisältäneessä uutisessaan yhteensä **29** eri asiantuntijaa, joista kuusi oli Fortumin edustajia. Kolme useimmin haastateltua asiantuntijatyyppeä olivat ministerit, kaupunkien perusturvajohtajat sekä Fortumin yhteiskuntasuhteiden ja strategian johtaja.

Tavalliset kansalaiset pääsivät Helsingin Sanomissa ääneen yhteensä **15** kertaa **kuudessa** eri uutisessa. Pelkkiä tavallisten kansalaisten haastatteluja sisältäneitä uutisia oli yksi.

Turun Sanomat käytti **15** haastattelua sisältäneessä uutisessaan yhteensä **20** eri asiantuntijaa, joista viisi oli Fortumin edustajia. Kolme useimmin haastateltua asiantuntijatyyppeä olivat sähkölinjojen asentajat, Fortumin käyttöpäällikkö sekä Fortumin viestintäpäällikkö.

Tavalliset kansalaiset pääsivät Turun Sanomissa ääneen yhteensä **kolme** kertaa **kolmessa** eri uutisessa. Pelkkiä tavallisten kansalaisten haastatteluja sisältäviä uutisia oli yksi.

Salon Seudun Sanomat käytti **28** haastattelua sisältäneessä uutisessaan yhteensä **25** eri asiantuntijaa, joista viisi oli Fortumin edustajia. Kolme useimmin haastateltua asiantuntijatyyppeä olivat Fortumin käyttöpäällikkö, Fortumin asiakkuusjohtaja sekä Fortumin viestintäjohtaja.

Tavalliset kansalaiset pääsivät Salon Seudun Sanomissa ääneen yhteensä **17** kertaa **yhdeksässä** eri uutisessa. Pelkkiä tavallisten kansalaisten haastatteluja sisältäviä uutisia oli neljä.

5.3 Puhujien asema

Helsingin Sanomien useimmin haastatellut asiantuntijat edustivat kaikki organisaatioidensa johtoa: sisäministeri, kaupungin perusturvajohtaja sekä Fortumin yhteiskuntasuhteiden ja strategian johtaja. Haastateltujen asemasta huomaa selkeästi, että kyseessä on valtakunnallinen sanomalehti, joka tarkastelee politiikkaa ja ottaa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin. Helsingin Sanomilla on myös levikiltään Suomen suurimpana sanomalehtenä tietynlaista valtaa, kun yhteiskunnan päättäjät haluavat päästä ääneen juuri sen sivuilla. Helsingin Sanomilta odotetaan, että se hakee uutisoinnissaan näkökulmaa siihen, miten uutisoitava ilmiö vaikuttaa yhteiskunnallisella tasolla ja millaisia poliittisia vaikutuksia sillä on. Toisaalta valta tuo myös odotuksia tavallisen kansalaisen huomioon ottamiselle, jolloin Helsingin Sanomien on tasapainoteltava kansalaisten ja yhteiskunnan ylimpien päättäjien näkökulman esiin tuomisen välillä.

Sisäministerin valinta puhujaksi sopii Helsingin Sanomilta odotettuun uutisointiin. Myrsky ilmiönä kosketti suomalaisia laajasti ja sähkö välttämättömänä yhteiskunnallisena hyödykkeenä katkesi monelta pisimmillään yli viikoksi. Sähkönsiirtoliiketoiminta on luonnollinen monopoli kullakin siirtoalueella. Siksi Helsingin Sanomat tarttui muita lehtiä hanakammin ilmiön poliittisiin vaikutuksiin ja haki vastauksia ja ratkaisuja ministeritasolta. Fortumia edusti useimmin yhteiskuntasuhteiden ja strategian johtaja, joka kuuluu Fortumin ylimpään johtoon ja on medianäkyvyyden lisäksi yhtiön seuraavaksi vaikutusvaltaisoin henkilö heti toimitusjohtajan jälkeen. Hänen valintansa haastateltavaksi oli ministerien ohella odotettavissa oleva valinta. Esimerkiksi yrityksen viestintäyksikön työntekijät toimivat medialle tarkoitettujen viestien muokkaajina ja välittäjinä. Sen sijaan ylintä johtoa haastateltaessa on mahdollista saada haastateltavat kertomaan ilmiön laajemmista vaikutuksista niin yrityksen kuin yhteiskunnallisenkin kehityksen kannalta. Tästä kertoo myös se, että Helsingin Sanomat oli aineiston kolmesta sanomalehdestä ainoa, joka julkaisi Fortumin toimitusjohtajan haastattelun.

Tavallisten kansalaisten puhuntoja oli kuudessa Helsingin Sanomien 16:sta haastatteluja sisältäneessä uutisessa. Viisi kertaa lehti julkaisi sekä asiantuntijan että tavallisen kansalaisen puhuntoja samassa uutisessa. Useimmin kuitenkin esimerkiksi ministeritason kommentteihin vastattiin uutisessa jonkun toisen organisaation ja esimerkiksi Fortumin ylimmän johdon kommentteilla. Yhdessä uutisessa haastateltavana oli vain tavallisia kansalaisia. Ääneen pääseminen 6/16 uutisessa kertoo, että Helsingin Sanomat toteuttaa myös toista puolta odotuksista. Uutisoitavasta ilmiöstä kärsivät rankimmin juuri tavalliset kansalaiset, joten heidän näkökulmansa esiin tuominen koettiin lehden uutisoinnissa ilmeisen tärkeäksi. Asiantuntijoiden ja tavallisten kansalaisten haastatteleminen samoissa uutisissa saattoi olla pyrkimystä neutraaliuteen, jolloin usein tunteisiin perustuvat henkilökohtaiset mielipiteet tasapainottuvat asiantuntijoiden tietoon perustuvilla kommentteilla. Helsingin Sanomien valitsemat puhujat ja heidän asemansa eivät olleet kovin yllättäviä. Sen sijaan voidaan pohtia, miksi Helsingin Sanomat toi tavallisen kansalaisen äänen kuuluviin useammin kuin Turun Sanomat.

Turun Sanomien kolmesta yleisimmin haastatellusta asiantuntijasta kaksi oli Fortumin edustajia. Seuraavaksi yleisimmin haastateltu asiantuntija oli sähkölinjojen asentaja, joka työskenteli korjaten myrskyn aiheuttamia sähkökatkoja. Asentaja oli jokaisessa uutisessa eri henkilö. Maakuntalehdeltä ei välttämättä odoteta, että se hakisi asiantuntemusta aina ylimmältä tasolta. Tämä voidaan nähdä yhtenä syynä sille, miksi sähköalan työntekijöiden haastatteluja oli määrällisesti niin paljon. Fortumin asiantuntijoista oli useimmin haastateltu käyttöpäällikön lisäksi viestintäpäällikköä. Myöskään kumpikaan heistä ei edusta yrityksen johtoa.

Turun Sanomien valitsemat haastateltavat voidaan nähdä yllättävinä, sillä maakuntalehdessä usein ääneen pääsevät paikalliset ja lähialueiden ihmiset olivat muihin lehtiin verrattuna harvemmin edustettuina myrskyuutisoinnissa. Vaikka myrsky kosketti eniten juuri tavallisia kansalaisia, heitä oli haastateltu vain kolmessa eri uutisessa koko kahden viikon jakson aikana. Tämä voisi johtua esimerkiksi siitä, että lehti halusi pitää melko neutraalin ja informatiivisen tyylin uu-

tisoinnissaan. Voi myös olla, että ilmiönä myrsky ja siitä johtuvat sähkökatkot ja niistä kertominen vaativat erityistä teknistä asiantuntemusta, jolloin toimittajat kokevat, että on parasta pitää uutisointi vain asiantuntijoiden välisenä keskusteluna. Lehti saattoi haluta erotella informatiivisen ja teknisiä seikkoja koskevan uutisoinnin erillään ja julkaista erikseen uutisia, joissa tavalliset kansalaiset pääsevät kertomaan mielipiteensä.

Turun Sanomilta voidaan odottaa, että lehti toisi yhteiskunnallisten asioiden tarkastelun ohella tavallisen kansalaisen ääntä kuuluviin mahdollisimman paljon. 3/19 uutisessa haastattelemisen kahden viikon aikana ei ole määrällisesti kovin paljon verrattuna esimerkiksi Helsingin Sanomiin. Helsingin Sanomat haastatteli uutisissaan yhteensä 15 eri tavallista kansalaista, kun taas Turun Sanomat kolmea. On toki otettava huomioon julkaistujen uutisten määrä, joita Helsingin Sanomilla oli kaksi kappaletta enemmän, mutta kaikki samoissa uutisissa olleet haastateltavat huomioon ottaen Turun Sanomiin verrattuna viisinkertainen haastateltujen tavallisten kansalaisten määrä on selkeästi suurempi.

Salon Seudun Sanomat julkaisi kolmesta sanomalehdestä huomattavasti eniten uutisia. Tämä johtui varmastikin siitä, että uutisoitava ilmiö riepotteli pahiten Saloa ja sen ympäristökuntia. Lehden uutisoinnissa Fortumin käyttöpäällikkö oli useimmin haastateltu asiantuntija. Häntä haastateltiin yhteensä kymmenen kertaa. Eri henkilöiden haastatteluja sisältäneitä uutisia julkaistiin lehdessä yhteensä 28. Käyttöpäällikön haastattelu voidaan selittää sillä, että paikallislehden uutisointi on usein lähellä kansalaista ja käyttöpäällikkö oli paikalla myrskyn aikana itse valvomassa ja korjaamassa sähkölinjoja. Toistuvat saman puhujan haastattelut voivat olla selitettävissä sillä, että ilmiön edetessä alusta asti mukana ollut asiantuntija osaa kertoa sujuvasti mitä seuraavaksi tapahtuu. Toimittajien voi olla helppo jatkaa tarinaa uutisten kautta, kun kertojat ovat samoja. Paikallislehdeksi ei välttämättä odoteta, että asiantuntijoina olisi johtajatason henkilöitä. Paikallisia ihmisiä voivat edustaa haastatteluissa myös alueella toimivat tavalliset työntekijät. Toisaalta myös hieman ylemmän tason asiantuntijoita pääsi ääneen Fortumin haastateltavien kautta. Salon Seudun Sanomien kaikki kolme useimmin haastateltua asiantuntijaa edustivat yhtiötä. Yhteensä neljä kertaa

ääneen pääsivät sekä Fortumin sähkönsiirron asiakkuusjohtaja että viestintäjohtaja. Fortumin edustajien ääneen pääseminen 18 kertaa on melko paljon 28 haastattelua sisältävässä uutisessa.

Tavalliset kansalaiset olivat hyvin edustettuina Salon Seudun Sanomien uutisoinnissa. Tavallisia kansalaisia haastateltiin 17 kertaa yhteensä yhdeksässä eri uutisessa. Viisi uutista oli tehty pelkästään tavallisia kansalaisia haastatellen. Tämä tulos toteuttaa paikallislehden uutisoinnin odotuksia. Paikallislehden voidaan olettaa tuovan julkisuuteen paikallisia ihmisiä ja tarinoita heidän elämästään. Myös pelkkiin henkilökohtaisiin, usein tunnetiloihin liittyviin mielipiteisiin perustuvia haastattelua julkaistaan useimmin paikallislehdessä. Yhteiskunnallisten kysymysten ja valtakunnallisen politiikan tarkasteleminen ei välttämättä kuulu kovinkaan suurelta osin paikallisuutisointiin. Salon Seudun Sanomien useat tavallisten kansalaisten haastattelut on perusteltavissa myös sillä, että kaupungin alueella oli eniten sähkökatkoista kärsiviä ihmisiä myrskyuutisoinnin aikana. Informatiivisuuden kannalta näin useat uutiset ilman asiantuntijoiden haastattelua eivät olisi olleet tarpeellisia, mutta ilmiön ymmärtämisen ja paikallisten ihmisten huomioon ottamisen kannalta ne olivat hyvinkin olennaisia.

5.4 Löytyneet kehykset

Kuten aiemmin luvussa 4 Tutkimusmenetelmät totesin, tutkittaviksi kehyksiksi analyysiini valikoituivat syitä/syyllistä hakevat uutiset, seurauksia tarkastelevat uutiset ja ratkaisua etsivät uutiset. Havainnollistan seuraavilla taulukoilla eri sanomalehdistä löytyneitä kehyksiä. Erottelin otsikon ja ingressit eri taulukkoon kuin leipätekstin. Taulukoissa verrataan lehtien artikkeleista löytyneitä kehysmääriä kunkin lehden artikkelien kokonaismäärään. Prosenteiksi muutettuna tuloksia sekä lehtien eroja on helpompi tarkastella.

5.4.1 Otsikot ja ingressit

Luokittelin sekä uutisten otsikot ja ingressit että tekstisisällöt kolmeen eri kehykseen, jotka löytyivät vertailtuani artikkeleita ja niiden asenteita ja motiiveja. Tässä kappaleessa tarkastelen kehysanalyysin tuloksia ja vertailen lehtiä keskenään. Pohdin myös syitä lehtien erilaisiin tuloksiin. Kehyksien luokittelussa on selvää, että lähes jokainen uutinen tarkastelee seurauksia. Olen kuitenkin asettanut syitä tai syyllistä hakevan sekä ratkaisua etsivän kehyksen painoarvoltaan merkittävä kuin seurauksia tarkastelevan. Lähtökohtana siis on, että jokainen uutinen jokaisessa lehdessä tarkastelee seurauksia, mutta mikäli niistä löytyy myös joitain kahdesta edellä mainitusta kehyksestä, ne on luokiteltu sen mukaan. Näin ollen vain neutraalit uutiset, joissa ei haeta syyllistä tai etsitä ratkaisua ilmiöön, on luokiteltu seurauksia tarkasteleviksi.

Taulukko 2. Otsikot ja ingressit

	Syitä/syyllistä hakeva	Seurauksia tarkasteleva	Ratkaisua etsivä
Helsingin Sanomat	8/21 = 38 %	11/21 = 52 %	2/21 = 10 %
Turun Sanomat	5/19 = 26 %	12/19 = 63 %	2/19 = 11 %
Salon Seudun Sanomat	5/35 = 14,3 %	26/35 = 74,3 %	4/35 = 11,6 %

Helsingin Sanomien uutisten otsikoinnissa ja ingresseissä näkyi eniten ilmiön, eli myrskyn, seurausten tarkastelua. Noin puolet uutisista oli otsikoitu neutraalisesti tarkoituksenaan vain informoida myrskyn seurauksia lukijoille. Tämän kehyksen suurin prosenttiluku ei ollut yllättävää, sillä vaikka Helsingin Sanomat kan-

taa ”vallan vahtikoiran” viittaa, sen tulee kuitenkin olla objektiivinen ympäristön tarkastelija. Otsikot olivat usein tapauskohtaisia ja tilannetietoja antavia, kuten ”Espoon Siikajärvi viisi päivää pimeänä” (Helsingin Sanomat 31.12.2011). sekä ”Fortum aikoo korjata sähköviat viikonloppuun mennessä” (Helsingin Sanomat 6.1.2012). Nämä seurauksia tarkastelevat otsikot olivat tyypillisiä varsinkin siinä vaiheessa, kun ilmiötä on kestänyt jo muutaman päivän, ja tilanne on ehtinyt rauhoittua. Esimerkkiotsikoiden tyyliä näkyi Helsingin Sanomissa 52 prosentissa otsikoista. Havaittavissa oli myös negatiivissävyyistä otsikointia, joissa kritiikki kohdistui sähköyhtiöihin, kuten Fortumiin, ja niiden kykyyn huoltaa sähköverkkoa.

38 prosenttia lehden julkaisemien uutisten otsikoista ja ingresseistä etsi syytä tai syyllistä ilmiölle. Lehti voi toki käyttää asemaansa vaikuttamiseen herättämällä keskustelua yhteiskunnan selviönä pidetyistä palveluista, kuten katkottomasta sähköstä, mutta tyyli ja sanavalinnat, joita lehti käytti, herättivät huomiota. Kuten aiemmin totesin alaluvussa 5.2. Puhujat, Helsingin Sanomat haastatteli myrskyuutisoinnissa melko usein tavallisia kansalaisia ja heidän henkilökohtaisia mielipiteitään tuotiin esille näkyvästi myös otsikoissa ja ingresseissä. Uutisissa näkyi muun muassa seuraavanlaisia otsikoita, joista ensimmäisessä puhujana asiantuntija: ”Fortum saa kovat moitteet – Hautala: Yhtiöt investoivat liian vähän Suomen sähköverkkoon” (Helsingin Sanomat 4.1.2012) sekä ”Sähköttä jääneet sätivät Fortumia – he eivät osanneet kertoa, mikä on vikana, mitä he aikovat tehdä ja milloin” (Helsingin Sanomat 2.1.2012).

Helsingin Sanomat etsi ratkaisua tulevien myrskyjen aiheuttamien ongelmien ehkäisemiseen heti otsikossa ja ingressissä 10 prosentissa uutisista. Ratkaisua etsiviä uutisia otsikoitiin esimerkiksi näin: ”Professori perää keskustelua johtojen vetämisestä maan alle – Halutaanko, ettei tällaisia sähkökatkoja olisi vuonna 2030 enää lainkaan?” (Helsingin Sanomat 29.12.2012). Helsingin Sanomilta olisi voinut odottaa hieman ratkaisukeskeisempää näkökulmaa uutisointiin. Sen sijaan nyt syyllisten hakemisen kehys hallitsi otsikointia ja ingressejä huomattavasti useammin kuin ratkaisun etsimisen.

Myös Turun Sanomien uutisointiin lähdettiin useimmin neutraalisti seurausten tarkastelun kautta. 63 prosenttia otsikoista ja ingresseistä kertoi tapahtumista informoiden esimerkiksi näin: ”Asentajat korjaavat sähköjä kahden tunnin yöunilla” (Turun Sanomat 30.12.2012) ja ”Tuhannet taloudet yhä ilman sähköjä – viankorjaajia tulossa lisää maanantaina” (Turun Sanomat 2.1.2012).

Syitä ja syyllisiä Turun Sanomat haki otsikoissa 26 prosentissa uutisista. Helsingin Sanomia neutraalimpi otsikointi voisi johtua esimerkiksi siitä, että Turun Sanomien uutisointi oli yleisesti asiantuntijalähtoisempää ja neutraalimpaa kuin Helsingin Sanomilla. Tästä enemmän kappaleessa, jossa analysoin leipätekstien sisältöä. Turun Sanomien syitä ja syyllisiä hakevat otsikot ja ingressit olivat esimerkiksi tämän näköisiä: ”Sähkö- ja teleyhtiöiden tiedottaminen saa kritiikkiä – onnettomuustutkintakeskus vaatii parempaa varautumista” (Turun Sanomat 30.12.2012) ja ”Sähkölinjojen haavoittuvuus närästää kuluttajia – keskustelu verkkojen parantamisesta ja sähköyhtiöiden vastuusta käy kiivaana” (Turun Sanomat 4.1.2012).

Ratkaisua Turun Sanomat haki otsikossa lähes yhtä usein kuin Helsingin Sanomissa, eli kahdessa uutisessa, joita otsikoitiin esimerkiksi seuraavasti: ”Virtaankankaan vesilaitokselle hankitaan omat varavoimakoneet – hankkeen riskikartoituksessa ei varauduttu viime päivien kaltaisiin myrskyihin” (Turun Sanomat 29.12.2012).

Salon Seudun Sanomat julkaisi suhteessa eniten seurauksia tarkastelevia melko neutraaleja uutisia. Luokittelussa 74,3 prosenttia uutisista sopi kehykseen, josta ei löytynyt syyllistä tai ratkaisua etsivää näkökulmaa. Salon Seudun Sanomilta olisi voinut odottaa hieman kriittisempääkin otsikointia, sillä myrskyt ripottelivat Salon seutua rankimmin, ja paikallislehti voi ottaa melko jyrkästikin kantaa sekä paikallisten ihmisten että toimittajien kautta kunnan asioihin. Tästä huolimatta syyllistä tai syitä hakevia uutisia oli vain noin 14 prosenttia, eli vähiten kaikista kolmesta tutkimuksen lehdestä. Paikalliset ihmiset pääsivät kuitenkin melko suureen rooliin otsikoinnissa, jossa kerrottiin ihmisten kohtaloista, kuitenkin syyttämättä ketään. Otsikoinnissa ja ingresseissä oli käytetty mielenkiintoisia sanavalintoja, jotka saivat aikaan jopa hieman dramaattista tuntua

uutisointiin. Esimerkiksi tämän tyyliä otsikoita tavallisten kansalaisten haastatteluja sisältävissä uutisissa: ”Somerniemellä värjötetty jo viisi päivää ilman sähköä” (Salon Seudun Sanomat 31.12.2012) sekä ”Jo toista viikkoa ilman sähköä – Someron Salkolassa asuva Lea Ojala hakee vettä ja kantaa puita kaiket päivät”. (Salon Seudun Sanomat 3.1.2012).

Ratkaisua Salon Seudun Sanomien uutisoinnissa etsittiin lähes yhtä usein kuin Helsingin Sanomissa ja Turun Sanomissa. Ratkaisut olivat kaikissa kolmessa lehdessä joko pieniä käytännön toimia, joita suunniteltiin tai tehtiin, jotta seuraava myrsky ei aiheuttaisi yhtä pahoja vahinkoja, tai yhteiskunnallisempia ratkaisuja. Nämä ratkaisut olivat usein päättäjien ehdotuksia tai vaatimuksia sähköyhtiöille, jotta sähkönjakelu kaikille toimivana palveluna parantuisi ja kriiseiltä vältyttäisiin jatkossa. Salon Seudun Sanomat toi edellä mainittuja ratkaisuja otsikoinnissa esille muun muassa seuraavalla tavalla: ”Ajantasaiset suunnitelmat nopeuttaisivat sähkövikojen korjausta – Itä-Suomessa selvittiin häiriöurakasta muutamassa päivässä” (Salon Seudun Sanomat 4.1.2012) sekä ”Sähköyhtiöt varautuneet uuteen myrskyyn – Fortum ja Vattenfall pitävät täyden miehityksen keskiviikkoon asti” (Salon Seudun Sanomat 3.1.2012).

5.4.2 Leipätekstit

Tässä kappaleessa tarkastelen tutkimukseni kolmea kehystä ja niiden esiintymistä aineistoni uutisten leipäteksteissä. Käytän samaa luokittelumetodia kuin otsikoissakin. Analysoin miten paljon asiantuntijoiden tai tavallisten kansalaisten puhunnat vaikuttavat leipätekstien yleismielikuvaan joka uutisista jää. Eri lehdillä oli melko suuria eroja haastateltavien valinnoissa sekä siinä millaisiin kehyksiin julkaistut uutiset asettuvat. Tutkin onko näillä kahdella muuttujalla yhteys toisiinsa. Esimerkiksi paikallislehdissä haastateltavina on usein tavallisia kansalaisia, joiden haastattelut ovat henkilökohtaisiin mielipiteisiin ja asenteisiin perustuvia. Alla olevan taulukon mukaan Salon Seudun Sanomat ei kuitenkaan ollut useimmin syitä tai syyllistä hakeva sanomalehti. Seuraavassa taulukossa sanomalehtien uutisten leipätekstit on jaoteltu kolmeen tutkimuskehukseen. Uu-

tisten kehykset määräytyivät sen mukaan, millainen mielikuva uutisesta jäi kokonaisuutena. Haastateltavien kommentit vaikuttavat mielikuvaan toki suuresti, mutta sanomalehtien tärkeänä tehtävänä onkin kertoa ihmisten kautta ympärillä olevista tapahtumista, jolloin toimittajan rooli jää taustalla olevaksi viestin välittäjäksi.

Taulukko 3. Leipätekstit

	Syitä/syylisiä hakeva	Seurauksia tarkasteleva	Ratkaisua etsivä
Helsingin Sanomat	9/21 = 43 %	5/21 = 24 %	7/21 = 33 %
Turun Sanomat	5/19 = 26 %	7/19 = 37 %	7/19 = 37 %
Salon Seudun Sanomat	10/35 = 29 %	14/35 = 40 %	11/35 = 31 %

Helsingin Sanomat oli lehdistä kriittisin sekä otsikoinnissa että leipäteksteissä. 43 prosenttia julkaistuista uutisista haki syitä tai syylisiä myrskyn aiheuttamille ongelmille. Lehden sanavalintoja voidaan joissain kohdissa pitää jopa dramaattisina, ja Fortum yrityksenä asetettiin myrskyuutisoinnin alkuvaiheessa syyllisen rooliin yhdessä muiden sähköyhtiöiden kanssa. Sekä valtion omistusosuus Fortumista että yrityksen sähköverkkoon huoltoon investoimat summat herättivät keskustelua. Negatiivisimmassa uutisoinnissa syytösten kohteina oli Fortumin kriisiviestintä, jonka toimimattomuus oli pahoittanut monen sähkökatkoista pitkään kärsineen mielen. Seuraavassa muutamia suorja lainauksia Helsingin Sanomien uutisoinnista:

Myrskyn hoidossa on ollut todella suuria ongelmia ja pahoja puutteita nimenomaan sähköyhtiöiden kohdalla. Sähkönsaannin keskeytyminen on ollut kaikkien ongelmien keskeinen syy (Sisäministeri. Helsingin Sanomat 29.12.2011).

Olisin toivonut parempaa tietoa. Yhtiön [Fortum] nettisivuille tuli linkki Twitteriin, mutta siellä oli ylimalkaisia tiedotteita, joilla ei ollut arvoa (Tavallinen kansalainen. Helsingin Sanomat 29.12.2011).

Suomen suurimmalle pienasiakkaiden sähköjakelijalle Fortumille on sadellut moitteita myrskytuhojen korjauksesta. Viranomaisten perusteella moitteille on perusteensa. Fortum tekee sähkön siirrolla hyvää tulosta, mutta verkon parantamiseen ja nykyaikaistamiseen se on laittanut rahaa melko niukasti (Helsingin Sanomat 10.1.2012).

Fortum ei kuitenkaan ollut ainoa syytetty:

Miksi kaupunki ei ole järjestänyt tänne vedenjakelua, ja miksi postilaatikkoon ei jaeta mitään väliaikatietoja korjausten etenemisestä? (Tavallinen kansalainen. Helsingin Sanomat 31.12.2011).

Ratkaisua sähkökatkoista aiheutuneisiin ongelmiin haettiin, joka kolmannessa Helsingin Sanomien uutisessa, ja pienin osuus uutisista tyytyi vain tarkastelemaan seurauksia. Ratkaisua hakevissa uutisissa esimerkiksi perättiin sähköyhtiöiltä parempaa valmistautumista ja maakaapeloinnin tehostamista:

Nurmen mielestä isojen sähkövikojen sattuessa jakeluyhtiöillä on kolme keskeistä toimintasuuntaa: vikojen korjaus, viestintä yksityisasiakkaille sekä viestintä yhteistyötahoille, kuten pelastuslaitoksille, kunnille ja teleyhtiöille (Onnettomuustutkimuskeskuksen johtaja. Helsingin Sanomat 3.1.2012).

Uskon, että maakaapeloinnin nopeuttaminen ja volyymin kasvattaminen on meillä ilmiselvä johtopäätös (Fortumin toimitusjohtaja. Helsingin Sanomat.10.1.2012).

Turun Sanomat oli leipäteksteissä neutraalein, ja syytä tai syyllisiä haettiin 26 prosentissa julkaistuista uutisista. Ratkaisua etsiviin ja seurauksia tarkasteleviin kehyksiin sisältyi kumpaankin 37 prosenttia uutisista. Myös Turun Sanomissa kritisoitiin Fortumin tiedotuksen sekavuutta:

Asiakaspalvelussa tilannetta on voivoteltu ja surkuteltu, ja alueella on kuulemma ollut korjaajia. Mutta katkenneisiin johtoihin ei ole koskettukaan (Tavallinen kansalainen. Turun Sanomat 3.1.2012).

Tavalliset kansalaiset pääsivät ääneen ilman asiantuntijoita yhdessä tutkimusjaksoon sisältyneessä Turun Sanomien uutisessa. Haastattelun sävy oli negatiivinen:

Tämä oli ehdottomasti kohtuuton aika odottaa sähköjen palautumista. Fortumin sähkönsiirron tulisi huolehtia verkosta, mutta esimerkiksi täällä meillä linjoja ei ole uusittu yhtään 40 vuoteen, [Haastateltavan nimi] jyrisee (Tavallinen kansalainen. Turun Sanomat. 7.1.2012).

Kolmesta lehdestä Turun Sanomat etsi ratkaisua myrskystä koituneisiin ongelmiin useimmin. Uutisoinnin sävystä jäänyt mielikuva oli Helsingin Sanomiin ja Salon Seudun Sanomiin verrattuna asiantuntijapainotteisempaa ja informatiivisempaa. Ratkaisua etsivissä uutisissa etsittiin keinoja välttää kriisi seuraavan myrskyn iskiessä:

Verkkojen kehittämiseen kannustetaan kuitenkin uudella houkuttimella, joka otettiin käyttöön vuoden alusta. Yhtiöt voivat ottaa isompaa tuottoa sijoitetulle pääomalle, jos ne investoivat tehokkaaseen ja toimintavarmaan verkkoon (Turun Sanomat. 4.1.2012).

Onnettomuustutkintakeskuksen päällikkö antoi neuvoja myös Turun Sanomissa:

Sähkömarkkinalaki ei säätele, miten yhtiöiden pitäisi varautua poikkeustilanteisiin, vaikka yhteiskunta on erittäin riippuvainen sähköstä. Lakiin pitää saada muutos. Nyt olemassa on suosituksia, nämä pitäisi kyetä toteuttamaan (Onnettomuustutkintakeskuksen johtaja. Turun Sanomat. 30.12.2011).

Salon Seudun Sanomissa syytä tai syyllistä etsittiin 29 prosentissa uutisten leipätekstejä. Ratkaisua etsittiin 31 prosentissa uutisista ja 40 prosenttia oli lähinnä informatiivisia tai neutraaliin sävyyn kirjoitettuja seurauksia tarkastelevia uutisia. Salon Seudun Sanomissa tavalliset kansalaiset pääsivät paikallislehden tyylin mukaisesti ääneen useassa uutisessa ja tämä näkyi myös kritiikin tyyliin. Suurin osa negatiivisista ja syyllistäväistä kommentteista tuli niiden salonseutulaisten suusta, jotka olivat kärsineet sähkökatkoista pisimpään ilman aktiivista tiedotusta:

Hän myös arvosteli Fortumia siitä, ettei se ollut varautunut tällaiseen tilanteeseen. Aivan kuin laiva ajaisi karille eikä oltaisi varauduttu, mitä tehdään, hän vertasi (Tavallinen kansalainen. Salon Seudun Sanomat. 2.1.2012).

Sähkökatkojen aiheuttamat ongelmat kuumensivat tunteita ja toimittajat päätyivät muutamissa artikkeleissa julkaisemaan melko dramaattisiakin kommentteja:

Fortum on jaellut optioita, vaikka sillä rahalla olisi vetänyt pitkät pätkät kaapelia korpiin, jotka ovat täynnä ikäihmisiä. Täällä me nyt pimeässä menemme henkemme kaupalla! Sähköverkon pitäisi olla valtion omistuksessa, mutta ahneus ja hirmuinen voitontavoittelu vievät kaiken. Herroille tulevat valot ja sähköt ja he pääsevät reissuun eivätkä sure vanhaa mummoa, joka menee täällä ämpärin kanssa (Tavallinen kansalainen. Salon Seudun Sanomat. 3.1.2012).

Kommenttia seuranneena päivänä lehti kuitenkin uutisoi, että ”Sähköyhtiön voitoista ei voi ottaa rahaa verkkotoimintaan” (Salon Seudun Sanomat. 4.1.2012).

Ratkaisuehdotuksista päällimmäisenä oli sähköyhtiöiden oma vastuu ja mahdolliseen uuteen kriisiin paremmin varautuminen:

Suurhäiriöitä varten sähköyhtiöillä on ohjeet, joita päivitetään kunkin tilanteen jälkeen. ”Kun tällainen suunnitelma on ajan tasalla, se nopeuttaa toiminnan käynnistämistä hyvin paljon” (Pohjois-Karjalan Sähkön toimitusjohtaja. Salon Seudun Sanomat. 4.1.2012).

Fortum, Vattenfall ja Savon Voima parantavat varautumistaan vastaaviin luonnonmullistuksiin vetämällä sähköjohtoja maahan. ”Mikään muu uudistus ei auta tällaisissa tuhoissa, kun puuta kaatuu verkon päälle” (Vattenfallin verkkojohtaja. Salon Seudun Sanomat. 30.12.2011).

Vaikka lehdet julkaisivat enimmillään jopa viisi myrskyaiheista Fortumiin liittyvää uutista samassa lehdessä, Salon Seudun Sanomat julkaisi selkeästi eniten informoivia, lyhyitä tiedotemaisia uutisia, joissa vain todettiin tilanne tai sen kehittyminen. Tällä voidaan selittää seurauksia tarkastelemaan kehukseen kuuluneiden uutisten suurta suhteellista määrää.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni kehysanalyysi koostui siis 75 artikkelista, jotka kolme eri lehteä oli julkaissut valitsemani kahden viikon tutkimusjaksona vuodenvaihteessa 2011–2012. Kerätessäni aineistoa kaiken Fortumiin liittyvän mediaseurannan joukosta totesin, miten merkittävä uutistapahtuma myrsky ja sitä seuranneet sähkökatkot olivat tutkimuksessani esiintyneissä Helsingin Sanomissa, Turun Sanomissa ja Salon Seudun Sanomissa. Tämän lisäksi tutkimuksen ulkopuolelle jäi kymmeniä sanomalehtiä, jotka olivat myös aktiivisia myrskyuutisoijia. Uutisten määrä, jonka ilmiö keräsi oli kokonaisuudessaan valtava. Fortumiin liittyvien uutisten lisäksi julkaistiin toki hyvin paljon muihin sähköyhtiöihin ja myrskyn yleisesti liittyviä uutisia. En kuitenkaan valinnut niitä mukaan tutkimukseeni, jotta näkökulma pysyisi tiiviinä. Yhteensä kaikki lehdet uutisoivat myrskystä kymmeniä kertoja päivässä ja kahden viikon ajalla julkaistuja uutisia on satoja. Uutisointi toki jatkui kahden viikon jakson jälkeenkin, toisilla lehdillä aktiivisemmin kuin toisilla, mutta opinnäytetyössäni analysoiduilla viikoilla julkaisutahti oli selkeästi kiivain.

Jos myrskyilmiön aikana julkaistujen uutisten määrää vertaa Fortumin tavalliseen mediaseurantaan, ero on melkoinen. Viestintäharjoittelussa ollessani sain seurata päivittäin mediaosumia, ja jollei kyseessä ollut esimerkiksi osavuositulos tai muu taloudellisesti merkittävä tapahtuma, median huomio oli vähäisempää. Osumia tuli muutamia päivässä, mutta suuri osa myös niistä liittyi sähköverkon toimintaan. Myrskyuutisoinnin tuoma mediahuomio oli Fortumille hyvin merkittävää. Tapaus asetti kriisiviestinnän koetukselle ja antoi uutta näkökulmaa median kanssa vastaavassa tilanteessa toimimiseen.

Kehysanalyysini tuloksista selvisi, että Helsingin Sanomat oli kaikkein kriittisin sanomalehti. Lehti haki julkaistuissa jutuissaan syyllistä useimmin sekä otsikoinnissa ja ingresseissä että leipäteksteissä. Turun Sanomat taas haki syyllistä toiseksi useimmin otsikoinnissa ja ingresseissä, mutta leipäteksteissä syyllistet-

tiin vähiten. Salon Seudun Sanomat siis oli armeliain otsikoinnissa, mutta syitä ja syyllisiä haettiin toiseksi useimmin leipäteksteissä.

6.1 Helsingin Sanomat kehysanalyysissa

Lehtien väliset erot olivat melko näkyviä, ja Helsingin Sanomien kriittisyyttä on syytä tarkastella useammalta kannalta. Helsingin Sanomilta saatetaan toisaalta odottaa valtakunnallisena ja Suomen suurimpana sanomalehtenä objektiivista ympäristön tarkkailua. Toisaalta taas lehdeltä odotetaan asemansa perusteella myös kärkeä yhteiskunnan epäkohtiin puuttumista. Suomen suurimman sanomalehden paineita aiheuttavina tehtävinä voidaan nähdä samaan aikaan sekä mahdollisimman monen osapuolen näkökulman esiin tuominen että kriittinen suhtautuminen vallanpitäjiin. Valta tuo vastuuta sekä niille keitä lehti ”vahtii” että lehdelle itselleen. Arvostelu olisi mahdollisesti saattanut olla erilaista, jollei kyseessä olisi pörssissä noteerattu valtionyhtiö Fortum. Helsingin Sanomat toteutti odotukset, mutta Fortumin näin kärkeä kritisointi verrattuna muista tutkimuksen sanomalehdistä saatuihin tuloksiin voidaan nähdä hieman yllättävänä. Mielenkiintoinen aihe jatkotutkimukselle olisikin tehdä samanlaiset kehysanalyysit muita sähköyhtiöitä koskeneesta uutisoinnista ja verrata toimittajien teksteissä näkyviä asenteita.

6.2 Salon Seudun Sanomat kehysanalyysissa

Salon Seudun Sanomat haki otsikoissa ja ingresseissa ratkaisua vastaavanlaisille tuleville ilmiöille useammin kuin muut lehdet. Erot eivät kuitenkaan olleet kovin merkittäviä. Leipäteksteissä ratkaisujen hakeminen jäi kuitenkin vähemmälle ja suurimmassa osassa uutisia tyydyttiin vain tarkastelemaan seurauksia.

Salon Seudun Sanomien kehysanalyysin tulokset voidaan nähdä yllättävinä, kun niitä vertaillaan paikallislehtiin kohdistuneisiin odotuksiin. Uutisoinnin analyysissa syitä tai syyllistä hakevaan kehukseen valikoitui usein juuri niitä uutisia, joissa puhujina oli tavallisia kansalaisia. Paikallislehdessä tavalliset kansalaiset

pääsivät todella usein ääneen, ja uutisoinnilta olisi voinut odottaa kriittisempää asennetta. Kuitenkin lehti päätyi enimmäkseen tarkastelemaan ilmiön seurauksia ja tarkemman lukemisen jälkeen oli havaittavissa, että tavallisten kansalaisten kommentteistakin oli valittu julkaistavaksi myös niitä, joista löytyi ymmärrystä. Esimerkiksi Helsingin Sanomilla tällaiset kommentit eivät nousseet esiin. Salon Seudun Sanomien leipätekstejä vielä neutraalimpaa oli otsikointi, jossa ei Fortumin tai sähköyhtiöiden syyttelyä näkynyt kuin muutamassa otsikossa. Tuloksesta tekee mielenkiintoisen myös se, että Salon seudulla asuvat ihmiset kärsivät sähkökatkoista eniten ja pisimpään, sillä myrsky iski rajuimmin juuri tälle alueelle. Alueen sähköverkko ulottuu myös saaristoon, mikä hidasti korjauksia ja pidensi ihmisten sähkökatkoja. Tunteet ovat saattaneet kuumeta useaan otteeseen ilman sähköjä, mutta Salon Seudun Sanomat ei ottanut asiakseen tuoda näitä tuhtumuksia esille kuin muutamaan kertaan. Toisaalta Salon Seudun Sanomat uutisoi paikallista ilmiötä niin paljon, että syyllistävän kannan jatkuva esiin tuominen tavallisten kansalaisten kautta olisi jopa saattanut viedä uskottavuutta uutisilta. Toki närkästyneitä kommentteja oli melko paljon myös nyt, mutta prosentuaalisesti suureen uutisten kokonaismäärään verrattuna Salon Seudun Sanomien uutisointi oli kokonaisuudessaan neutraalimpaa kuin Helsingin Sanomissa.

Kehysanalyysissa syitä tai syyllisiä hakevaan kehykseen valikoitui sanomalehdestä riippumatta useimmin juuri uutisia, joissa puhujina olivat tavalliset kansalaiset. Tavallisten kansalaisten ei tarvitse puhua minkään organisaation edustajina, vaan he voivat kertoa henkilökohtaisen mielipiteensä asioista. Tällaisissa kriisitilanteissa, jotka koskettavat ja joista kärsivät eniten tavalliset kansalaiset, haastatteluissa saatetaan kritisoida ja syyllistää erilaisia kriisiin liittyviä organisaatioita rankastikin. Osassa uutisia tämä näkyi siinä, että vaikka Salon Seudun Sanomien toimittajat olivat kirjoittaneet neutraalin otsikon, leipätekstien haastatteluiden myötä yleismielikuva muuttui ja uutinen siirtyi syyllistävään kehykseen. Suorilla haastattelulainauksilla Salon Seudun Sanomat olisi saanut uutisista hyvinkin dramaattisia, mutta toimittajat jättivät tämän mahdollisuuden käyttämättä.

Paikallislehdeltä ei välttämättä odoteta yhtä kärkeästä tarttumista ongelmiin ja ratkaisuihin kuin suuremmilta sanomalehdiltä. Paikallislehden tehtävä on kertoa paikallisista ihmisistä ja asioista. Vaikka lehti haastatteli useita tavallisia kansalaisia, joilla oli kriittisiäkin mielipiteitä, Salon Seudun Sanomissa syytökset eivät korostuneet. Tämä vaikutti siihen, että ne eivät päätyneet syyllistävään kehykseen. Toisaalta myrskyn iskettyä pahiten juuri Salon Seudun levikkialueelle, paikalliset ihmiset olisivat ehkä voineen toivoa sen tarttuvan hanakammin kriisiin, joka kosketti rajusti paikallisia ihmisiä ja vaikutti paikallisiin asioihin. Juuri niihin siis, joista paikallislehden pitäisi kertoa.

6.3 Turun Sanomat kehysanalyysissä

Turun Sanomien kahdesta muusta lehdestä poikkeava uutisointityyli näkyy myös siinä, miten se haki ratkaisua ongelmiin. Asiantuntijapainotteisissa kommentoissa oli mahdollista tuoda ratkaisumalleja ongelmaan sekä sähköyhtiöiden että esimerkiksi kaupunkien päättäjien näkökulmasta. Lisäksi Turun Sanomat haki Helsingin Sanomien tavoin ilmiöön ratkaisua myös valtakunnallisella tasolla ministereitä haastattelemalla.

Kehysanalyysin tuloksissa näkyi selkeästi tyyli, jolla Turun Sanomat lähti uutisoimaan myrskyä. Uutiset olivat hyvin asiantuntijapainotteisia ja pelkkien tavallisten ihmisten haastatteluja sisältäneet uutiset oli jätetty vähemmälle. Kaikkien lehtien uutisoinnissa oli havaittavissa, mitä enemmän tavallisia kansalaisia oli haastateltu, sitä kriittisemmäksi lehden kokonaiskanta muuttui. Turun Sanomilta voidaan maakunnallisena paikallislehtenä odottaa paikallisten ihmisten äänen kuuluviin tuomista sekä yhteiskunnallisista asioista laajemminkin kertomista. Tässä ilmiössä Turun Sanomat valitsi asiantuntijalinjan ja jätti tavalliset kansalaiset haastateltavina vähemmälle. Jatkotutkimusta ajatellen olisi mielenkiintoista haastatella toimittajia ja pohtia, miten he päätyivät erilaisiin ratkaisuihin uutisoidessaan kriisitilannetta.

Tavalliset kansalaiset, joita haastateltiin, olivat usein närkästyneitä sähkökatkon aiheuttamista ongelmista ja purkivat tunteitaan toimittajille. Toisaalta ilman näitä

tunteenpurkauksia uutiskynnys tuskin olisi ylittynyt. Tavallisten kansalaisten henkilökohtaisia mielipiteitä edustaville kommenteille löytyy kriisitilanteessa melko vähän kiinnostusta, jos ne ovat vain toteamuksia tyytyväisyydestä vallitsevaan tilanteeseen. Toimittajien kilpailu on yhä kovempaa ja kriisitilanteesta on otettava kaikki irti. Esimerkiksi Helsingin Sanomat käytti hyväkseen tuhtuneiden kansalaisten kommentteja ja kirjoitti tavallisiin kansalaisiin vetoavia samaisuttavia ja myyviä uutisia. Vaikka Helsingin Sanomien uutiset olivat syyllistävimpiä, se käytti kuitenkin lähes jokaisessa uutisessa myös asiantuntijan näkökulmaa, jolloin uutisointi ei jäänyt henkilökohtaisten mielipiteiden varaan ja sai lisää uskottavuutta.

7 LOPUKSI

Päätettyäni tehdä opinnäytetyön Fortumiin liittyvästä myrskyuutisoinnista, oli tutkimuksen aloittaminen vaivatonta. Olin työskennellyt yrityksessä lähes puoli vuotta, ja aihe sekä siihen liittyvä keskustelu oli Fortumin puolelta tuttua. Kiinnostuin koulutukseni antaman tietopohjan vuoksi toisesta näkökulmasta, eli ilmiön journalistisesta puolesta. Mielestäni määrittelyksi ei riittänyt, että Fortumin viestintätiimistä tuntui, että media oli hyökännyt heidän kimppuunsa. Kuten luvussa 6 Johtopäätökset totesin, lehdet sekä toteuttivat odotuksia että yllättivät uutisoinnillaan. Tunne median hyökkäyksestä ei ollut täysin väärä, vain hieman liioiteltu. Lehtien sivuilla moitittiin Fortumia kovasanaisestikin, mutta ainoastaan yksi lehdistä tuntui korostavan syytöksiä uutisoinnissaan.

Työskentelyni yrityksessä antoi tietynlaisen etulyöntiaseman tutkimuksen aloittamiseen, mutta teki tutkijan rooliin asettumisesta hankalampaa. Pyrin olemaan objektiivinen ilmiön tarkastelija, mutta tiedostin jatkuvasti, että omat kehykseni, joiden läpi tutkin uutisointia, ovat rakentuneet osaksi Fortumin työntekijän silmin. Tämän takia hain selkeitä kehyksiä ja yksinkertaisia määritelmiä sille, miten jaottelisin uutisoinnin kehyksiin. Tarvitsin tutkimukselle sääntöjä, jotka avustivat analyysin tekemisessä silloin, kun ei ollut selkeää, oliko uutinen todella syyttävä juuri Fortumia kohtaan, vai koinko niin, koska tiesin taustoista ja yrityksen sisäisistä keskusteluista enemmän kuin yrityksen ulkopuolinen lehden lukija.

Koin haasteellisena myös kehysten valinnan. Analyysimenetelmä tuntui oikealta ja mielenkiintoisimmalta tavalta jäsentää uutisointia. 75 uutisen aineisto oli kuitenkin sen verran laaja, että oli hankala löytää yhtäläisiä määritelmiä uutisten sisällöille. Tämän lisäksi halusin jaotella otsikoinnin erikseen, koska jo uutisia silmäillessäni huomasin, että kehys on eri kuin otsikossa ja ingressissä. Monessa uutisessa ratkaisua etsivä kehys korostui leipätekstissä, vaikka otsikko olisi ollut syitä tai syyllisiä etsivä. Jouduin analysoimaan tekstejä kauan ja vaihtamaan kehyksiä useaan kertaan ennen kuin päädyin lopulliseen valintaan. Ke-

hysten määritelmät tuntuivat liian yksinkertaisilta tutkimusta ajatellen, vaikka ne olivat juuri niitä asioita, joita halusin etsiä uutisista. Koin aluksi, että kehysanalyysin kehysten tulisi olla syväluotaavampia tai tarkempia kuin ideat, joita halusin lähteä toteuttamaan. Totesin kuitenkin, että analysoidessani tarkasti otsikoita, ingressejä sekä itse leipätekstejä olisi parempi pitää kehykset selkeinä. Analyysia syventämään tein määrällisen tutkimuksen muun muassa uutisteksteihin haastatelluista henkilöistä ja pohdin heidän haastatelluiksi valitsemisen syitä. Artikkelien määrä sekä kahden viikon tutkimusjakso osoittautuivat sopivaksi kokonaisuudeksi tätä opinnäytetyötä ajatellen.

Pohdin aiemmissa kappaleissa muutamia jatkotutkimusideoita, joita voisi lähteä toteuttamaan. Tutkimusta voisi laajentaa esimerkiksi analysoimalla uutisten haastatteluja tarkemmin. Mukaan voisi myös ottaa useampia sähköyhtiöitä koskeva uutisointi, joko hyvin laajana tutkimuksena tai yhden lehden uutisointia tarkastellen. Yhtenä tutkimussuuntana voisi olla myös useampien lehtien mukaan ottaminen, jolloin levikiltään saman kokoisen lehtien uutisointia voisi vertailla. Kaikkiin näihin olisi mielenkiintoista liittää myös juttuja tehneiden toimittajien haastatteluja ja pohtia syitä sille, miksi tietty näkökulma on valittu uutiseen.

Uutisen rakenteen avaaminen on seikka, jota lehtiä päivittäin lukiessa ei tule aina ajatelleeksi. Toimittaja rakentaa uutisensa aina faktapohjan ja haastattelijan lisäksi muun muassa oman kokemuksensa, asenteensa, yhteiskunnallisen näkemyksensä, ehkä poliittisen kantansa ja uutisoitavan ilmiön henkilökohtaisista siteistä rakentuvan kehyksen sisään. Tämä tapahtuu usein tiedostamatta ja siksi olisikin hyvä pysähtyä välillä pohtimaan, miten pitkä matka uutisella on ollut tekstiksi lehden sivulle.

LÄHTEET

Deacon, D., Pickering, M., Golding, P., Murdock, G. 2007. Researching communications: A practical guide to methods in media and cultural analysis. 2. uud. p. New York: Oxford University Press.

Fortumin kestävä kehityksen raportti 2011. Helsinki: Lönnberg Oy

Halttunen, H., Paakkinen, M. & Suokas, E. 2012. Fortum and storm damages in December 2011: Analysis of crisis communication situation. Aalto University School of Economics.

Juholin, E. & Kuutti, H. 2003. Mediapeli. Anatomia ja keinot. Hämeenlinna: Karisto.

Kantor, I. 2007. Median ja yrityksen vuoropuhelu. Helsinki: Talentum

Karvonen, E. 2000. Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen. Viitattu 7.9.2012 Tiedotustutkimus 2/2000 <http://www.uta.fi/~tierka/Tulkintakehys.pdf>

Kuutti, H. 2006. Uusi mediasanasto. Jyväskylä: Atena.

Levikintarkastus Oy. Viitattu 7.9.2012 <http://www.levikintarkastus.fi/levikkitietokanta/index.php>

Sanomalehtien Liitto. Viitattu 7.9.2012 <http://www.sanomalehdet.fi/index.phtml?s=119>

Seppänen, J. & Väliverronen, E. 2012. Mediatyhteiskunta. Tampere: Vastapaino.

Tommila, P., Ekman-Salokangas, U., Aalto, E. & Salokangas R. (toim.) 1988. Suomen lehdistön historia 5: Hakuteos Aamulehti - Kotka Nyheter. Jyväskylä: Gummerus.

Tommila, P., Ekman-Salokangas, U., Aalto, E. & Salokangas R. (toim.) 1988. Suomen lehdistön historia 6: Hakuteos Kotokulma – Savon Lehti. Jyväskylä: Gummerus.

Tommila, P., Ekman-Salokangas, U., Aalto, E. & Salokangas R. (toim.) 1988. Suomen lehdistön historia 7: Hakuteos Savonlinna - Övermarks Tidning. Jyväskylä: Gummerus.

Viestintätieteiden yliopistoverkosto. Viitattu 7.9.2012 <http://viesverk.uta.fi/johdviest/merkkulttuuri/diskurssi.html>

Väliverronen, E. 2003. Teoksessa Kantola, A., Moring, I. & Väliverronen, E. (toim.). Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan. Tampere: Tammer-Paino.

Sanomalehtiartikkelit

Helsingin Sanomat 29.12.2011–10.1.2012

Turun Sanomat 29.12.2011–9.1.2012

Salon Seudun Sanomat 29.12.2011–10.1.2012